

ՀԱՅԵՐԵՆԻ

15
Փարա

ՕՐԱԹԵՐԹ

15
Փարա

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, անթիւն գինն է Գոյնայ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կամ խիկ: Գաւառացիներ քաղաքէն դուրսը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ հասարակական քաղաքային կը հրատարակուի:

Լրագրայ վերաբերեալ գիր կամ համակ պատրաստելու համար քաղաքէն դուրսը մեր վրայ է: Գաւառացիներ քաղաքէն դուրսը մեր վրայ է: Գաւառացիներ քաղաքէն դուրսը մեր վրայ է:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՊԱՏՐԻԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿ

Լրագիր կարգադրեալները հոգեւորականները անհաշտ օր նորընտիր վարչութիւնը ընդ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր իւր բոլոր ճիւղերով օգի ի բախն կաշխատի ազգային խնդրոց տարազ լուծման եւ Պատրիարքարանի վիճակին կանոնաւորութեան համար:

Նորընտիր վարչութեան գլխաւոր հոգաւորական նիւթ եղած են հանրական խնդիրներ որք բաւական ժամանակ ի վեր անլոյծ մնացած են, հետեւաբար մեծ մասն առած ինչ ինչ աւազաններէ վիճակաց: Վարչութիւնը խիստ մեծ խնամով եւ ընտելութեամբ կազմեց իւր բոլոր ճիւղերը, Ուսումնական խորհուրդը բանագէտ եւ եւանգելիս երիտասարդներէ կը բաղկանայ: Տնտեսական խորհուրդը փորձաւոր եւ ելծագէտ անձներէ: Իսկ վաճառական խորհուրդը թէեւ դեռ բոլորովին կազմակերպեալ չէ, առկայ քիչ օրէն վերջնապէս կը կազմուի:

Նորընտիր վարչութեան այս վիճակը մեծ իրաւունք կուտայ մեզ թէ ազգային իշխանութիւնը իւր արժանընտիր նախագահով կարող ձեռքբերու մէջ կը գտնուի այժմ: Ազգը կրնայ վստահիլ թէ վարչութիւնն իւր ճիւղերովը ազգային ներքին գործոց, տնտեսական, վանորէից եւ կրթական ամենակարեւոր խնդիրներու որք գրեթէ բարձի թողի եղած են եթէ քանից կարծեմք չեմք սխալիր, նոր մշտմ մը պիտի տայ որոնք ազգային վերջնականութեան հարկաւոր եղած առարկաներն են այսօր:

Ոչ այնքան Պօլիս որքան գաւառներն են որք Ազգ. վարչութեան ժամերը գրաւած են այժմ: աւազաններէ վիճակներու, դպրոցական կառուցում, վանքերու միաբանաց մէջ ծաղած երկպառակութեանց, չորպաններու եւ օտարաց (միջոցաւ կատարուած հարաւորութեանց խնդիրներ լեցուն են վարչութեան դրամեղանին վրայ, եւ վարչութիւնը իւր նախագահով կը առկայ այս ամենուն եւ անոնց դարմանն ու անօրինակութիւնը կը փութացնէ:

Սակայն ցաւալի է օր վարչութեան ներկայ բարւոք վիճակին մէջ գաւառները բոլորովին անտարբեր մնացած են

իրենց պարտքն անթերի կատարելու մասին:

Պատրիարքարանն ընդհանրապէս Ազգային տուրքով, Մուքթայով, քանչեւ լեւով եւ ալ իւր մատակարարութիւն: Մեր Ազգին մէջ Ազգային տուրքը դեռ ընդհանրացած չէ. եւ առկէ առաջ Ազգային ժողովով գծուած կանոնադրութիւններ եւ հրահանգներ անգործադրելի մնացած են: Եթէ ու եւ մէկը Պատրիարքարանի մէջ գործով, այն առանձին միայն կը պարտաւորի իւր ազգային տուրքը վճարել, այն ալ բազմապատկ դժուարութեամբ:

Գաւառները, մինչև իսկ կարող եւ ձեռնհաս գաւառները մի քանի տարուան մուքթայի պարտք ունին առ Պատրիարքարանն: Թերեւս ասոնք այնպէս կը կործեն թէ իրենց ըրածը պարզ չնորհ մէ առ կեդրոնն եւ ոչ պարտաւորութիւն: Մինչդեռ եթէ լաւ քննեն, պիտի տեսնեն որ տարուէ տարի Պատրիարքարանի վճարելիք մուքթային հազիւ հաւաքելի եւ նամակի գինն է որ իրենց վերաբերալ գործերու համար կը զրկուի կեդրոնէն:

Վանքեր կան որոնք մուքթայի մեծագոյն պարտք ունին առ կեդրոնն զոր մինչև ցարդ վճարել չեն ուզած: սակայն իրենց անձնական հաճոյից, մինչև իսկ միաբանական կառուցում համար վանքին գրամովը հաւաքիրներ զարնելու չեն խղճեր: Օրինակները շատ են: առաջին հարկ չեմք համարել մի առ մի թուել:

Եթէ գաւառացի ազգային կուզեն որ կեդրոնը իրենց վիճակի բարւոքման աշխատի, իրենց գործերը եւ հոգերը անտեղ եւ դարմանէ, պարտաւոր են իրենց պահանջման հետ՝ այսինքն իրաւունք գործադրութեան հետ պարտքեր նին նաեւ ճանչել: վասն զի առանց պարտուց իրաւունք չկայ: եւ պարտաւորութեան չափիւնը սահմանադրական Ազգի մը ամենէն կարեւոր սկզբունքն է եւ պէտք է լլայ:

Արդ չուզելով առ այժմ երկարորէն խօսել այս խնդրոյն վրայ եւ այս մասին ընդարձակ տեղեկութիւններ, թուանը շաններ սարիչ անգամի վերապահելով, կը յորդորեմք մեր գաւառացի աւազանները, հաւառական վարչութիւնները, Թաղ. խորհուրդները, վերջապէս

բոլոր պաշտօնական մարմինները որ կեդրոնականին եւ Ազգ. Պատրիարքարանի օրամարդը Ազգին պատիւն է, ներկայ զորմելի եւ տխուր վիճակը ուշադրութեան առնելով փութան ժամ առաջ իրենց գաւառին մուքթայի պարտքերը վճարել եւ այսպէս յորդորել ժողովուրդը, վասն զլլալով օր այն դրամը անուամբ եւ թէ կեդր. անուակը կը մանէ: Իսկ գործնականապէս գործեալ իրենց պիտոյիցը կը գործածուի:

Գաւառացի ազգային պէտք է համազուն թէ ներսէս Պատրիարքի վերա, հաստատութեան փափաքելով հարկաւոր հեռագիրներ եւ նամակներ ուղղելը այսինքն չոր խօսքով զՊատրիարքը օրերը բաւական չէ: ալ պէտք է որ իրենց պարտքն ալ ճանաչեն եւ գործադրութիւնը փութացնեն: Պատրիարքին եւ Պատրիարքարանին վիճակը օրքան փառաւոր լինի, պատիւը Ազգինն է: վասն զի Պատրիարք եւ Պատրիարքարան Ազգինն են եւ ոչ այս ինչ կամ այն ինչ անձին:

Կը յուսամք օր մեր այս ազգերը արժանաւոր ընդունելութիւն կը գտնեն, եւ մեր եւ զայն հրատարակելու բարեբաղդութիւնը կունենանք:

Ուրիշ անգամ գործեալ պիտի խօսինք:

ԸՆԴ ՀՈՎԱՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՎԱՅԻ. Պ. ՄԱՐԻ ՏԸ ՆՈՍԵԼԻ ԴԵՍՊԱՆ
ՅՐԱՆՍՍԵԻ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

Դիմակաւոր եւ անդիմակ
Ի նպաստ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ
(Արարատեան, Դպրոցատեղաց-Արեւելեան
եւ Կիլիկիան)

Հինգշաբթի 17 փետր. 14 մարտ 1883,
Երեկոյեան ժամը 3 1/2 ին, Ի Թատրոն
Վերտի, Բերա

ՄՈՒՏԻ ՄԻԿ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

ԱՆԴԱՄԲ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԻՄԻՆ

ՄԵԾ. Տըլօ Է. Տնօրէն Օսմ. Կայս.
Պանդային, Նախագահ

ՎԱՅԻ. Նուրեան Յովհաննէս էֆ. Դեր-
Նախագահ

ՄԵԾ. Էսաեան Մկրտիչ էֆ. Գանձա-
պետ

ՄԵԾ. Նորատուրկեան Գորբիէլ էֆ.
Գարտուղար

Տեղեր

- Մեծ. Աղաթան ժողէֆ,
» Ալթուն Տիւրրի Աւաքել,
» Ասլանեան Գէորգ,
» Ապուսլլահ Վիլէն,
» Գաբամանեան Կարապետ,
» Թորոսեան Յովհաննէս էֆ.,
» Թրոթըր Հ. Ջին. Կցորդ անգլ. Դեպտանտան,
» Լըմսեան Լէօն, անօրէն «Քրէտի Լիօնէ» պանքային,
Վսեմ. Խումարեան Կարապետ էֆ.,
Մեծ. Կիւլպէնկեան Պատրիկ,
» Կիւլպէնկեան Գրիգոր,
» Հաճեան Անտոն,
» Հալաճեան Բարսեղ,
Վսեմ. Մաքսուտեան Սեպուհ էֆ.,
Մեծ. Յովակիմեան Գառնիկ,
» Նորատուրեան Յարութիւն,
» Շահպաղ Մաքսուտ,
» Շամսեանեան Գրիգոր,
» Ուրթիքէր Էտ. Տնօրէն «Էքսպրէս» լրագրոյ,
Վսեմ. Չայեան Իլիաս էֆ.,
Մեծ. Սամանէի Գէորգ,
Վսեմ. Սէրփիլէն էֆ.,
Մեծ. Սթանպուլեան Յովակիմ,
» Տատեան Տիրան պէյ,
» Տօմանէի, Թղթակից Փարիզու «Թան» լրագրոյ,
» Օպորէ, Նախագահ Օսմ. Ընդհ. Պարտուց Յանձնաժողովոյ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԵՄԵՆՈՒՅՈՒՄ

Աղգային Կեդր. վարչութեան Կրօնական ժողովն Նկատելով որ Չօպանեան Գարեգին վարդապետ ժամանակէ ի վեր իւր եկեղեցական առաքինին անարժան ընթացից մէջ կը գտնուի միշտ.

Նկատելով որ նա երբեմն օտար եկեղեցւոյ դիմած, և ի վերջոյ զիղջ և ապաշաւ յայանելով Հայաստանէն Ս. Եկեղեցւոյ գերիւր վերադարձած է. և

Նկատելով որ վերջերս Գաղաթիոյ մէջ տեղական կառավարութեանէն ձերբակալուելով՝ շղթայակապ բանտարկութեան դատապարտուել է, անշուշտ դարձեալ իւր անվայել ընթացից պատահաւ, և այս անգամ Կոստանդնուպօլիս եկել է պաշտօն մը ձեռք բերելու համար,

Յիշեալ անձին թէ այս և թէ այլ ոոյն օրինակ՝ գալթակեցացիք արարքն որ Եկեղեցւոյ և Աղգին պատուոյն արատաբեր են, Աղգ. Պատրիարքարանի տուամարներուն մէջ կարգաւորվ և լիւրի աեղեկանալով, վճեց օր նմա և է պաշտօն չյանձնէ, և չուլելով ոակայն որ ընդ վայր թափառի դատարկաշրջիկ, որոշեց որ Աղգ. Հիւանդանոցի յարկին ներքե պատասպարուի առ ժամանակ մի, և ի գարնան վանք մը զրկուի:

Սոյն որոշման՝ որոյ ի գործադրութիւն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն իւր բարձր հաւանութիւնը տուած է, յիշեալ անձն բացարձակապէս անօտարտելով, և նոյն ժամայն եկեղեցական Ս. Կոչումն թօթափելու մտադիր լինելը յայտարարած լինելով, տեղի առաւ իսպառ լուծել զնա ի

քահանայական կարգէն, և իբրև ոսակ աշխարհական ոք ճանաչել Միհրան առնուն, ինչպէս էր երբեմն յառաջ քան զձեռնագրութիւնն:

Եւ որպէս զի նոյն անձն ուրիշ անգամ չյանդգնի իբր հոգևոր պաշտօնեայ շըրջիլ աստ անդ, միամիտները խաբելու համար, ինչպէս յաճախ կը լսուին կարգալոյծ անձանց համար, պատշաճ համարուեցաւ Պաշտօնական ծանուցմամբ ոոյն որոշումն հաղորդել, ի զգուշութիւն թէ մայրաքաղաքի և թէ հայաբնակ գաւառաց համայն եկեղեցական պաշտօնէից և բարեպաշտ ժողովրդոց, թէ Չօպանեան անուն անձն չէ այսուհետեւ եկեղեցական, այլ լոկ աշխարհիկ ոք. ուստի բնաւ երբեք իշխանութիւն չունի քահանայագործել ոչ յեկեղեցիս, ոչ ի տունս և ոչ այլ ուրեք, և ոչ իսկ կրել քահանայական ոքեմ:

3 փետր. 1883

(Կնիք)

Կ. Պօլիս

... Խմբագրութեան

Կը խնդրեմք ի օէր արդարութեան հրատարակել հետեւեալ դէպքը:

Ղալաթիա եօթն ու ութը տարի ժամակոչութեան պաշտօնը վարող վանեցի Պ. Մկրտիչն, երկու ամիս առաջ բանուելով կը բանտարկուի. առ ամբաստանութեամբ թէ՛ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ կից փայտեայ տունն փորձած է հրաձգել:

Յաւալի է որ կատարուած քննութիւնք տանտիրոջ վրէժխնդրութեան և այլ պատահաւներով, աննպատ են խեղճ ժամակոչի և եթէ անօգնական մնայ այսպէս, կը կարծուի թէ զոհ մը պիտի լինի, առ հին վրէժխնդրութեանց:

Կը յաւատարմոր տակէց վերջ պէտք եղած ուշադրութիւնն և միջոցներն ի գործ դրուելով, կը փրկուի թշուառ պանդուխտն, որ հայր է երկու երեք որդւոց:

Ընդունեցէք տէր մեր յարգանքներ

(Թաղեցի մը)

և փետրվար 1883

Ղալաթիա

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԲ

Փարիզ 13 փետր.

Իշխանազանց մասին Պ. Վատինկթօնի տեղեկագիրը երեսփոխանական ժողովոյ կողմէն մերժուեցաւ. և խնդր տեղ բարեփոխեալ տեղեկագիր մը ընդունուեցաւ զոր յուսալի է թէ ձերականաւ ընդունի:

Պ. Յրէտինէի նախագահութեամբ նախարարութիւն մը կազմուելու հաւանակութիւնը դադարած չէ:

Գահիրէ 13 փետր.

Սուլտան զրկուելիք զորաց վերջին զորաբաժինը այս առաւօտ մեկնեցաւ:

Լոնտրա 16 փետր.

Լորտերու խորհրդարանը թագուհւոյն ճառին ի պատասխանի պատրաստելի ուղերձովը կղբաղի: Անուանի սըր Նորթ. քօթի որդին Նորթքօթ, Լորտին անուն անձին առաջարկութիւնը բարեփոխելով,

նոր առաջարկ մ'ըրած է: Ըստ այսմ խորհրդարանը Եգիպտոսի գործերը յաջող վախճան մ'ունենալուն համար Գ. հուլիսն յայտնելով հանդերձ, կը ցաւ որ թագուհւոյն կառավարութիւնը չկրցաւ առանց պատերազմի Եգիպտոսի մէջ անգղիական շահերը պաշտպանել:

Լոնտրա 17 փետր.

Մօրնինկ փօթ լրագիրը կըսէ թէ Դանուբեան դեպտանտովը որոշեց Դանուբի յանձնաժողովոյ պաշտօնն ու թը տարուան պայմանաժամաւ երկուրեւ: Ռուսիոյ կառավարութիւնն ալ Գիւլսի մէջ պէտք եղած աշխատութիւնները աւարտելու համար 8 տարի պայմանաժամ խնդրեց:

Դեպտանտովը շարաթ օր իւր աշխատութիւնները լմնցուց և երկուշաբթի օր (այսօր) բրթօքօլը ստորագրել որոշեց:

ՆԵՐՔԻՆ

Տրիպօլիոյ իտալական հիւպատոսին դէմ ցոյց մ'եղած ըլլալը գրած էինք: Սակայն այս ցոյցը կարծուածին չափ կառուարութիւն չունի: Իտալական հիւպատոսը մայրաքաղաքիս դեսպանատունն հաղորդելով [այս լուրը, Գորթի կոմսը արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցեցաւ: Իտալիոյ հիւպատոսին անձին դէմ ոչ բանութիւն եղած է և ոչ ալ արեւն թափուած է:

— Սթամպուլ կըսէ թէ Սաաաուլահ փաշայի վիէննայի օմմանեան դեսպան անուանած ըլլալու լուրը դեռ հաւանական չէ: Իրաւ է որ պահ մը այս խնդրոյն վերայ խօսուած է, սակայն բան մը որոշուած չէ: Սաաաուլահ փաշա քիչ օրէն մայրաքաղաքս պիտի գայ և ժամանակ մը հոս պիտի մնայ:

— Սթամպուլ կըսէ թէ՛ Արեւելեան-Րումէլիի ուսուական հիւպատոս Պ. Գրէպէլ հրաժարած և Պ. Գոյէնտէր անոր յաջորդ կարգուած ըլլալով, այսօր վաղը Ֆիլիպէ կապաուի: Իսկ Պ. Գրէպէլ Պարսկաստան պիտի երթայ:

Այս փոփոխութեան պատճառը սա է եղեր որ Պ. Գրէպէլ ինքզինքը չէ կրցեր արդարացնել իւր կառավարութեան առջեւ:

— Տէպրէի բնակիչք աղերսագրով մը խնդրեցին Սանտթըրի զինուորական հրամանատարէն, որ աւաղակութեանց առաջն առնելու համար 10 գունդ զօրք ղրկէ:

— Պաղարիոյ և Բումանիոյ մէջ Աւրապ Թապիայի մասին ծագած խնդրը ի նպատակ Բումանիոյ վերջանալով, Աւրապ Թապիա այսօր վաղը Բումանական իշխանութեան պիտի յանձնուի:

— Ֆիլիպէի թղթատունը 300 սակիի գումար մը գողցուել է:

— Նէօղոոս կը գրէ թէ Տրապիզոնէն Ռուսաստան դաղթող բաղամթիւ յոյներուն օրինակին հետեւեր են նաեւ բաւաղական թուով Հայեր, որոնք աւաղակութեանք աղաքելու համար այս միջոցին պարտաւարներ են դիմել: Գաղթողներէն

շատերը Ռուսիոյ հաղթականութիւնն ընդունեն են . իսկ փոքրիկ մաս մը օսման ետն հաղթական մնացեր են :

Ռուսիոյ կառավարութիւնը գաղթականաց ձրի հող տուեր է տուն շինելու և բնակելու համար :

— Մաքրի-քէօյի կտուրի գործարանին մէջ գործաւորներէն միոյն գիւղը գլտնուեր է : Աւլի բերան այնպէս կործուեր է թէ խեղճը ինքզինքն սպաններ է . սակայն քննութիւնը հաստատուեր է թէ՛ ընկերներէն մէկուն միջոցաւ սպանուեր է :

Սոյն սպանութիւնը նախանձու արգիւնք կը կործուի :

— Բ. Դուսը մայրաքաղաքիս դեռ պանները տմայս 20 ին խորհրդակցութեան հրահրած է Լիբանանի կառավարիչ Բուսթէմ փաշայի վերահաստատութեան կամ յաջորդի մը ընտրութեան վրայ համաձայնելու համար :

Բուսթէմ փաշայի պաշտօնը ապրիլ 23 ին կը լրանայ :

— Վազըթ կըսէ թէ Գաղղիոյ հասարակագետական լրագիրը թագաւորականաց անուններուն ցանկ մը շինելով հրատարակեր են զիրենք նախատեսու համար, Գաղղիոյ զանազան կողմերը այլ և այլ յեղափոխական խումբեր երևան հրած են, այսպիսի խումբ մը գլխաւորաբար կար գաւառին մէջ գոյանալով, տեղական կառավարութեան դէմ ապստամբական

նամակներ ցրուած է : Անգղիայէն և Իտալիայէն բաղմաթիւ բաղաւախդիրք Գաղղիա կը թափին խառնութիւն յարուցանելու համար և Գաղղիան հրաբուլի մը վրայ դնել կը ջանան : Միսլ բանիւ Գաղղիոյ խառնակութիւնը իւր արտաքին քաղաքականութեան ազդեցութիւնը պիտի նուազեցնէ :

— Գորէօբօնտան ֆօլիթիք լրագրոյն կը հեռագրեն թէ Շալա ու Շուշի կոչուած լեռնաբնակ Գարատաղցի արնավումներէն 70 հոգի փետր. 9 ին գիշերը Շքօտարայի մօտէր օսմանեան պահանջուց վրայ յարձակելով 19 հոգի ըսպաններ են :

— Ղալաթիա Թունէլի մօտ Պուրսիէ եղբարց 32 թիւ թօսաֆէի խանութը երէկ գիշեր գողերը բռնաւով, արկղը կորեր և մէջը եղած 70,000 դահեկանի թղթագրամը և 65 օսկոյ ագամանքայ մօտանի մը գողցեր են . սակայն ստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով, տեղեկացեր է որ գողը խանութին մէջ գրագրութիւն ընող Վասիլ անուն անձն է եղեր որ խանութին երկու Հայ պահապաններուն խորհուրդ տուեր է այս գողութիւնը ընելու համար : Այժմ երեքնալ բանալ գրուած են դատուելու համար :

— Տրիպօլիս իտալական հիւպատոսարանի խալաղներէն միոյն դէմ թաղարնի մէջ թշնամանք ըլլալով և խալաղը մինչև

հիւպատոսարան հալածուելով, Բ. Դուսը հրաման ըրեր է որ խալաղը հալածողները պատժուին :

— Լա Թիւրքի կըսէ թէ՛ գանձուց պաշտօնեայն մաագիր է Պ. Ջորիֆիէ և ընկերութենէն փոխառութիւն մ'ընելու, ինչ ինչ անհրաժեշտ ծախսուց համար :

— Յաւաջիկայ մարտ 1 ին օսմանեան պարտուց տարեկան 4 աւ 0/0 հաշուվեցանայ կարօններու փոխարէնը պիտի վճարուի : Բուսթէլի երկաթուղւոյ մինչև 82 փետր. 1 քաշուած պարգենբուս 25 աւ 0/0 վճարուած էր : Հիմայ 33 աւ 0/0 ևս պիտի վճարուի որ ըսել է 58 աւ 0/0 վճարուած պիտի ըլլայ : այսինքն 600,000 ֆրանք վաւարկութիւ մը 348,000 ֆր. պիտի ընդունի և 400 ֆր. վաւարկութիւնը 232 ֆրանք : Թէև մինչև 82 փետրվար 1, շահող սակայն անվճար մնացած թիւերուն 20 աւ 0/0 ը պիտի վճարուէր, սակայն յետոյ մաս աւ մաս վճարել որոշուելով աւ. այժմ 3 աւ 0/0 միայն պիտի վճարուի :

Ա. Զ. Դ.

Ֆիլիպէի ազգային վարժարանին համար հայերէնի և ձեռագործի կարող վարժուհի մը կը փնտաւի 5 օսկի աւ. սակաւաւ : Ուղղը Հայրենիքի խմբարտաւորը գիւմելու է :

— 676 —

Դժբաղդաբար տօնաց տրուած հրամանը ինչպէս տեսնուի քսան և չորս ժամ ուշ հասած էր :

Ժօրժ Բատուտալ Պրիւնի հետ հաշտութիւն կնքելով, անմիջապէս Անգղիա անցնելու ապստամբութիւն ստացած էր :

Սակայն Պրիւնի ստիպման վրայ, վանեցի գլխաւորը աւաջին հիւպատոսին հետ տեսակցելու հաւանած էր :

Հետեւեալ փորիզ մեկնած էր :

Հանձնելուն առաջին օրը Թիւրքի երթալով հիւպատոսէն ընդունուած էր :

Ի բացակայութիւն Բօլանի, Բափ զանկա ներս ընդունած էր :

Թիւնպազը դուրս ելնելու տան երկու դուռը բաց թողած էր, որպէս զի Պուրիէնի սենեկէն աման բան տեսնէ և առաջին հիւպատոսին օգնութեան հասնի եթէ պէտք ըլլայ :

Սակայն Պոնաբարթ Բափի գիտաւորութիւնը հասկընալով, դուռը գոցած էր :

Ետոյ դէպի Բատուտալի մօտենալով ուժով մը .

— Վերջապէս դուք էք, ըսաւ նա . շատ ուրախ եմ զձեզ տեսնելու, ձեր թշնամիներէն մին, իմ թիկնապահս Բօլան տը Մօնթրըվըլ, ձեր վրայ գովեստիւք խօսեցաւ :

— Ձեմ զարմանար տատը վրայ, պատասխանեց Բատուտալ . թէև քիչ տան վայելցի Պ. տը Մօնթրըվըլ տեսակցութիւնը, սակայն ասպետական զգացումներ տեսայ անոր վրայ :

— Այո, և ասոր վրայ զգածուեցա՛ք, պատասխանեց առաջին հիւպատոսը :

— 673 —

կաւիլ : կարող եկաւ տարճանակի և դաշոյնի : Կաւսին ձայնը ժանտարմաները լսելով վաղցին, սակայն կրակ ընել անկարելի եղաւ, վառն զի բարեկամ և թշնամի իրար խառնուած էին :

Կարմիր և ծեղից մթնոլորտին մէջ խառնիխուռն կը կաւէին երկուստեք, իյնալով, ելնելով, մարելով, կտաղութեան կամ հոգեվարքի աղաղակներ կը լըսէին . մարդուն վերջին հառաչանքն էր :

Կենդանի մնացածը նոր օտիւ մը կը փնտաէր, նոր կուր մը կոկէր :

Կուրը յորում գիրար կը խղճէին, մէկ քաւորդ և գրեթէ քսան վարկեան տեսց :

Բոսն վարկեան վերջը Մէյքէրիտի քաղաքին մէջ քսան երկու դիակ կար :

Տօններեք տրակօններու և ժանտարմաներու կը վերաբերէին, ինը Յէուի ընկերներուն :

Առնցմէ հինգ հոգի դեռ կենդանի էին . թշնամեաց շատութենէն ընկճեալ, վերքերով ծածկուած, ողջ ողջ բռնուած էին :

Ժանտարմաները և տրակօնները, թուով քսան և հինգ հոգի զանոնք կը չրջապատէին :

Ժանտարմայի հարկարագետին ձախ թեւը, տրակօններու կիտաբօնի գլխաւորին օրունքը գնտակէ կտրած էին :

Միայն Բօլան արեամբ ծածկուած, որ սակայն իրը չէր, բնաւ վերջ չունէր :

Գերիներուն հրկուքը ծանրապէս վիրաւորեալ ըլլալով, չը կրցան զանոնք քալեցնել, ուստի պատգարակներու մէջ գրին :

ՏՈՒՐԻՍԻԱՆ

Մասնագետ Ջրային հիւանդութեանց

Պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան որ այս անգամ այլեւայլ կողմերէ ի տեն դիմող հիւանդաց դիւրութիւն ըլլալու համար, որոշած է ամեն օր ժամը 9 Էն 11 Պօլիս կամարին դիմաց, Մեծ Քիւլիքեան եղբարց դեղարանը, Ջրային ամեն տեսակ հիւանդութեանց համար իրեն դիմողները ընդունիլ, եւ կիրակի օրերը մինչեւ կէս օր, ըստ սովորականի իւր տան մէջ կընդունի, Պէշիկթաշ Ենի մահալլէ ֆոստա ճառատէսի Թիւ. 48:

Ե. ՏԵՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵԱՐՓՈՒՄ Արամեան Տպագրութիւն

Սոյն հաւաքածոյս ամիսն անգամ մը կը հրատարակուի տեար առ տեար: Առաջին տետրը 20 երեսէ բաղկացեալ ընդարձակ նախաբանէ մը զառ կը պարունակէ դասախօսութիւն մը Դրական իմաստասիրութեան վրայ, եւ հատուած մը Ճ. Լուի Պլան եւ Լէոն Կամպիլի մէջ: Վերջին տետրի բաժանորդներն է մայրաքաղաքիս համար 20 եւ դաւանաց համար 25 դահեկան: Օտար երկիրներու համար ալ 6 ֆրանք: Բաժանորդագրութեան տեղին է Սրամեան գրատուն, 2ադմագճըլար, Յակոբեան խան վերի յարկ: Տետր առ տետր կը վաճառուի, մասնաւորապէս ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը:

ԱՊԱՅՈՅՑԻ ԶՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

Ի ՀԱ հարցման և պատասխանուոյ Տպագրութիւն Արամեան

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 5 շրուշ:

ՏԵՐ-ԻՄԵԱԿԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Երեւան փառա խան քիւ 14

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐԱՑԻՈՅԸ

Կը ծախուի Մինասեան եւ Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ ֆանաթէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպոյ, նոյնպէս եւ Թուրքիոյ ալ եւ այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է: Փանաթէն դեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ եւ դարման հազիւ կը գտնուին: Փանաթէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով բոլորովին անվնաս է: Փանաթէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ առնի մէջ կը բուժէ: Նոյնպէս եւ մարմնոյն կարուած ու ճմուած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը չուռով կ'առնէ: Ջրային, յօդային եւ օսկրային առտիկ ցաւերը բուժելով տաքնապէս կը հանդարտեցնէ: Ստամոքսի, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պողէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջը կ'առնու: Փանաթէն ակապի առտիկ ցաւերը չուռով կը բուժէ: Մարմնոյն կարուած կամ վիրաւորեալ կողմերն առաւ ֆանաթէն քսելով չուռ կը բժշկուին ու կը գոցուին: Փանաթէն կը բժշկէ նաեւ փորհարութիւն, թանջք, հազ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ եւ այլ դանաղան ախտեր, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վկայեն շատեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտք եւ ճանապարհորդք իրենց մօտ ֆանաթէն պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց առնէ գործածելով մեծ օգուտ կը քաղեն եւ ծանր հեռեւանաց առաջը կ'առնեն: Փանաթէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ: Գործածութեան կերպը հետն է: Կլիսաւոր վաճառատեղին է, Ղալաթիոյ Ենի-ճամիի դրան կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքիս դեղագործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին:

Այս պատճառաւ ջոհեր վառեցին և քողքին ճամբան բռնեցին: Անտառէն մեծ ճամբան երթալու տանն ձիու մը վազելուն ձայնը լսուեցաւ: Ձին հետզհետէ կը մօտենար: — Շարունակեցէք ձեր ճամբան, ըսաւ Բօլան, ես ետեւ կը մնամ գիտնալու համար թէ ինչ է: Ձիուոր մը տրտալեղեաց կը վազէր: — Ո՛վ է այն, պօռաց Բօլան, երբ ձիուորը քանքալ հեռի էր իրմէ: Եւ հրացանը պատրաստեց: — Գերի մ'աւելի ձեզի, պարոն տը Մօնթրըվըլ, պատասխանեց ձիուորը: Ես չկրցի կաւոյն մօտեցիլ: Կուզեմ որ դունք գլխատութեան բեմին վրայ դանակիմ, Ո՛րք են իմ բարեկամները: — Հոն են, պարոն, պատասխանեց Բօլան, որ երիտասարդին երեսը չէր ճանչած սակայն ձայնը ճանչած չէր, և այս երրորդ անգամիս էր որ կը լսէր: Եւ ձեռքովը իւր ընկերաց խումբը ցրցուց որ փութիկ դնդէն շրջապատեալ էր և Սէյդէրիտէն Պաւրկ տանող ճամբան բռնած էր: — Դոհութեամբ կը տեսնեմ որ ձեզի բռն մը չէ չէ պատահեր պարոն տը Մօնթրըվըլ, ըսաւ երիտասարդը ընտանեայ նման. և այս մեծ ուրախութիւն է ինձ, կերպնում ձեզ: Եւ ձին մարտկելով քանի մը վայրկեանէն արակօնեւրուն և ժանտարմաներուն քովը հասաւ: — Ներեցէք պարոններ, ըսաւ անոնց ձիէն վար իջնելով: Իմ երեք բարեկամներուն՝ մէջսըք են ժողով:

Գերեզման, Վալէնսու կամար և Բիպիէ մարգիղը, տեղ մը կուզեմ: Երեք դերինները զարմացման աղաղակ մը բարձին և ձեռքերնին առ իւրեանց բարեկամը կարկուռեցին: Երկու վիրաւորեալք պատգարակին մէջէն գլուխներն վեր վերուցին և մրմնջեցին: — Բարի, Սէնթ-Հէրմին... բարի... — Կը կարծեմ, Առաւուռ ներէ ինձ, պօռաց Բօլան, որ դործին գեղեցիկ կողմը են վերջը այս աւազակներուն պիտի մնայ:

Ծ.

ՔԱՏՈՒՏԱԼ Ի ԹԻԻՅԼԸՐԻ

Յերեկուան կամ գիշերուան հետեւեալ օրը, յօրում մեր պատմած դէպքերը կատարուած էին, երկու հոգի թիւլըրի պալատան պարտիզին վրայ նայող դահլիճին մէջ մէկտեղ կը պառտէին: Բարձր ձայնով կը խօսէին, երկուքին ալ խօսքերուն հետ վառվառն եւ արագ շարժումներ կըլլային: Այս երկու մարդիկը Պօնաբարթ առաջին հիւղատուր և Ժօրթ Գառուտալն էին: Ժօրթ Գառուտալ, երկարատեւ դիմագրութենէ մը, Բրիտանիոյ համար մեծ աղէտներ գուշակելով, Պրիւնի հետ հաշտութիւն կնքած էր: Այս հաշտութիւնը կընքուելէ վերջը Յէսուի ընկերները իրենց երգումը աւարտէին: